

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 178/06-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí senátu 7. júla 2006 zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti K. B., A., s. f., K., zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 236/99 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. B., A., s. f., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II vo veci vedenej pod sp. zn. 20 C 236/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e**, aby vo veci sp. zn. 20 C 236/99 konal bez zbytočných prietáhov.

3. K. B., A., s. f., priznáva finančné zadostučinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice je p o v i n n ý uhradiť K. B., A., s. f., trovy právneho zastúpenia 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. D. S., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 26. apríla 2006 doručené podanie K. B., A., s. f., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., ktoré bolo označené ako „*Ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy pre porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy a čl. 6 ods. 1 DOHOVORU o ochrane ľudských práv a základných slobôd*“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 236/99 o 7 202 Sk s príslušenstvom, v ktorom je sťažovateľ odporcom.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol:

„Ešte v r. 1999 (pozn. presnejšie 8. decembra 1998) bola proti sťažovateľovi podaná žaloba o 7.202,- Sk. Okresný súd vydal v r. 1999 platobný rozkaz, proti ktorému podal sťažovateľ odpor s odôvodnením. Potom bolo nariadené vo veci jedno pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom znaleckého dokazovania, ktoré okresný súd nariadil uznesením zo dňa 6. 3. 2006 č. k. 20 C 236/99, doručené sťažovateľovi dňa 13. marca 2006

to znamená po viac ako po 5 rokoch, čo je povážlivé. Preto sťažovateľ dňa 15. 3. 2006 podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní, na ktorú sťažnosť predseda súdu odpovedal listom číslo Spr. 2352/2006 zo dňa 23. 3. 2006 a doručil ju sťažovateľovi dňa 4. 4. 2006, pričom uznal sťažnosť sťažovateľa za dôvodnú, nakoľko k prietahom v danej veci skutočne došlo a vzhľadom na jednoznačnosť porušenia uvedených práv sťažovateľa, nebolo potrebné ani len vymenovať tri úkony vykonané okresným súdom od začatia konania doposiaľ.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 236/99 porušil základné právo K. B., A., s. f., na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov zaručené mu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a na prejednanie jeho veci v primeranej lehote zaručené mu čl. 6 ods. 1 DOHOVORU o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Košice II prikazuje konať vo veci sp. zn. 20 C 236/99 bez zbytočných prietahov a čo najrýchlejšie.

K. B., A., s. f. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 140.000.- Sk, ktoré je mu povinný Okresný súd Košice II vyplatiť v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Košice II je povinný vyplatiť K. B. A., s. f. 5.788.- Sk., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet advokátky JUDr. D. S., K.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, rozhodol uznesením č. k. II. ÚS 178/06-7 z 24. mája 2006 o jej prijatí na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 26. júna 2006 (1 Spr V 285/2006) okrem iného uviedol:

„... Návrh v danej veci bol podaný dňa 8. 12. 1998 a súdny poplatok zaplatený na základe výzvy súdu dňa 8. 1. 1999. Po jeho zaplatení bol dňa 28. 4. 1999 vydaný platobný rozkaz, proti ktorému sťažovateľ podal v zákonom stanovenej lehote odpor. Po zaslaní odporu na vyjadrenie žalobcovi a výzve žalovanému na zaplatenie súdneho poplatku za podaný odpor bol v septembri 1999 určený termín pojednávania na 27. 10. 1999. Ďalšie pojednávania sa uskutočnili v dňoch 17. 11. 1999 a 20. 12. 1999. Posledné z uvedených pojednávanií bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania. K jeho nariadeniu došlo uznesením zo dňa 6. 3. 2006 a dňa 28. 3. 2006 bol spis odoslaný za účelom vypracovania znaleckého posudku ustanovenému znalcovi.

Na základe vyššie uvedenej chronológie vo veci vykonaných úkonov je nutné konštatovať, že v období od 20. 12. 1999 do 6. 3. 2006 v konaní skutočne došlo k prietahom, ako som to uznal i v odpovedi na sťažnosť sťažovateľa podanú 15. 3. 2006.

K obsahu samotnej ústavnej sťažnosti si dovoľujem poznamenať, že táto bola podaná už v období, keď súd vo veci konal, ale poukazujem i na tú skutočnosť, že sťažnosť vykazuje obsahovo úplne nepresné údaje o počte úkonov i pojednávanií v danej veci, čo je zrejme i z mnou uvedenej chronológie vykonaných procesných úkonov. Pri vybavovaní sťažnosti pritom nie je povinnosťou vymenovať vykonané procesné úkony vo veci, ktorá je prešetrovaná, preto tento argument sťažovateľa považujem za irelevantný.“

Predseda okresného súdu súčasne oznámil, že netrvá na ústnom pojednávanií v tejto veci. Právna zástupkyňa sťažovateľa oznámila 9. júna 2006, že v prijatej sťažnosti netrvá na ústnom pojednávanií.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“ a porušenia práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“ v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 20 C 236/99.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03, II. ÚS 177/03).

Ako zo sťažnosti, tak aj z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 236/99 vyplynulo, že v ňom ide práve o takýto prípad, keďže okresný súd od podania návrhu 8. decembra 1998 a najmä od nariadenia pojednávania na 20. december 1999 až do 6. marca 2006 neurobil žiadny úkon, ktorý by smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (odporcu) vo veci bez toho, že by jeho postupu bola bránila zákonná prekážka.

Okresný súd až 6. marca 2006 ustanovil znalca na podanie znaleckého posudku (po viac ako šiestich rokoch od posledného pojednávania vo veci).

Ústavný súd so zreteľom na uvedené skutočnosti skonštatoval, že konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 20 C 236/99 ani po období viac ako sedem rokov od podania návrhu proti sťažovateľovi nie je právoplatne skončené. Vzhľadom na to, že okresný súd bol dosiaľ v konaní dlhodobo nečinný a neurobil úkony, ktoré by účinne smerovali k rozhodnutiu vo veci samej, ústavný súd rozhodol, že okresný súd v označenom konaní porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 20 C 236/99 ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Sťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 140 000 Sk, pričom v odôvodnení sťažnosti okrem iného uviedol:

„Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje právnou neistotou, ktorá u neho trvá už siedmy rok a ukončenie súdneho sporu konečným rozhodnutím je v nedohľadne..., tak taký postup súdu je viac ako povážlivý a ak

konanie sa nachádza len v štádiu na prvom stupni, potom je sťažnosť sťažovateľa plne odôvodnená a aj primerané finančné zadosťučinenie je plne odôvodnené.“

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej v dôsledku zbytočných prietáhov. Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, je toho názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci. Preto považoval za potrebné rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Vzhľadom na doterajšiu dobu nečinnosti okresného súdu v konaní vo veci sp. zn. 20 C 236/99, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovateľ sa o predĺženie tejto doby nijako nepričinil a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu, povahu veci, vrátane pozície sťažovateľa sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľovi vznikli v súvislosti s jeho zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. D. S. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 5 788 Sk za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (vypočítanú zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá bola v prvom polroku 2005 16 381 Sk), t. j. dvakrát po 2 730 Sk a dvakrát po 164 Sk režijný paušál.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2006